خراسان روزنامه صبح ایران
دوشنبه ۱۷ مهر ۱۳۹۶ .۱۸ محرم ۱۴۳۹ .شماره ۱۹۶۵۳

سد گتوند کجاست؟

سد گتوند، یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های ملی در ۱۰ کیلومتری شمال شرقی شهری به همین نام در استان خوزستان قرار دارد. آغاز احداث این سد به دوران ریاست جمهوری هاشمی رفسنجانی باز می‌گردد. تکمیل آن در دو دولت اصلاحات ادامه یافت و در نهایت در سال ۹۰ در دولت دوم احمدی‌نژاد با هدف تولید برق، کنترل سیلاب و تنظیم آب کشاورزی به طور رسمی افتتاح شد.

سد گتوند؛ ۵ دولت و آشی که شور شد

دانش پور
info@khorasannews.com

ایران شاید از معدود کشورهایی باشد که تا این اندازه بی‌حساب و کتاب وارد گود سدسازی می‌شود. سدهایی که حاشیه‌های بسیاری دارند. ماجرای احداث سد در کشور ما آن قدر اما و اگر دارد که در برخی موارد حتی کارشناسان و فعالان در حوزه همان صنعت هم با اظهار نظرهای متفاوت مسئولان که گاهی رنگ و بوی سیاسی و منفعت از آن به مشام می رسد ، سر در گم می شوند که بالاخره واقعیت چیست؟ تولید برق ، آب رسانی و رونق کسب و کار از اهدافی است که معمولا دولت ها با احداث سد به دنبال دست یابی آن ها می باشند، ولی این که جانمایی یک سد در یک منطقه واقعا همان آمال و اهداف را تحقق ببخشد ، گاهی در لابه لای بسیاری از موضوعات مبهم گم می شود. روشن تر بگوییم ماجرا به احداث سد گتوند بر می گردد. از یک طرف می شنویم سد گتوند که قرار بود روزی تولید کننده برق باشد به دغدغه ای برای مردم منطقه تبدیل شده و احداث آن آسیب های فراوانی به محیط زیست و حتی کشاورزی خوزستان وارد کرده است، آن قدر که به گفته اسماعیل کهرم، کارشناس محیط زیست ، ایران با این سدسازی هایش، درس عبرت کشورهای همسایه شده است . از سوی دیگر صحبت های مسئولانی مطرح است که از رونق کشاورزی در این منطقه خبر می دهند؛ کسانی که مدعی هستند تخریب منطقه توسط سد گتوند به هیچ وجه صحت ندارد. اگر چه باز شدن پای دانشگاه تهران به این ماجرا می تواند تنها نقطه مثبت ماجرا باشد تا شاید به دور از مصلحت سنجی این و آن و فقط با استناد به مباحث علمی مشخص شود که بالاخره ساخت سد گتوند خوب بوده است یا بد!

■ دولت‌های تصمیم گیرنده

سد گتوند، یکی از بزرگ ترین پروژه های ملی کشور است. این سد در ۱۰ کیلومتری شمال شرقی شهری به همین نام در استان خوزستان قرار دارد و یکی از بزرگ ترین سدهای ساخته شده در مسیر رودخانه کارون محسوب می شود. آغاز احداث این سد به دوران ریاست جمهوری مرحوم آیت ا... هاشمی رفسنجانی باز می گردد. تکمیل آن در دو دولت محمد خاتمی ادامه یافت و در نهایت در سال ۱۳۹۰ در دولت دوم محمود احمدی نژاد با هدف تولید برق، کنترل سیلاب و تنظیم آب کشاورزی به طور رسمی افتتاح شد. ساخت این سد، از همان ابتدا با مخالفت ها و ایرادهایی همراه بود. بی‌توجهی به ویژگی های زیست محیطی مکان احداث سد گتوند و نزدیکی مخزن آن با سازندهای نمکی گچساران از سال هایپش که به شور شدن آب ذخیره شده پشت سد و آلوده‌تر شدن آب کارون منجر شد و به دنبال آن تهدیدی که برای کشاورزی خوزستانی ها بروز کرد از جمله دلایل این مخالفت ها بود. اگر چه بعد از هزینه کرد بسیار و ابراز نظر دولت های مختلف سرانجام این دولت یازدهم بود که از دی ماه ۹۳ تصمیم گرفت با انجام طرحی مطالعاتی، سد گتوند را آسیب شناسی کند و البته این بار از مجموعه ای علمی که همان موسسه آب دانشگاه تهران بود، کمک بگیرد .

■ فاجعه‌ای که رقم خورد

سد گتوند با نام «موزه عبرت محیط زیست» معروف شده است . چرا که کارشناسان و استادان رشته های آب و زمین شناسی بسیاری از همان ابتدا درباره ساخت این سد هشدار دادند . آن ها معتقد بودند که با ساخت این سد، یک فاجعه زیست محیطی در جنوب ایران که همان شور شدن آب کارون است، رقم می خورد. مخالفت ها برای ساخت سد گتوند از آن جا آغاز شد که کارشناسان وجود یک توده نمکی به نام گچساران را در کنار دریاچه سد اعلام و ابراز کردند این توده با نام گچساران شور شدن آب دریاچه را با خود به همراه خواهد داشت. به عقیده آن ها این موضوع مخاطرات زیست محیطی بسیاری برای مناطق پایین دست به همراه خواهد داشت. با این حال اما سد مدنظر با هزینه ای کلان ساخته شد. درباره این موضوع، مدیر دفتر مشارکت های مردمی سازمان محیط زیست با اشاره به ماجرای احداث سد گتوند گفت: ایجاد سد گتوند به دولت مرحوم آیت ا... هاشمی رفسنجانی باز می گردد. خاطرم هست آقای رضازاده، مدیرعامل وقت آب نیرو در یکی از سخنرانی هایش در دفاع از مدیریت ایرانی گفت: «سد گتوند از آن دسته سدهایی است که در جانمایی شرکت فرانسوی که قبل از انقلاب، سدهای ایران را طراحی می کرد، وجود نداشت. افتخار جانمایی سد گتوند به ما باز می گردد». محمد درویش ادامه داد: زمانی که بازدید میدانی از سد گتوند داشتم، بومیان آن منطقه به من گفتند که شغل اجدادی آن ها استحصال نمک بوده است و چگونه کارشناسان و متخصصان وزارت نیرو متوجه وجود گنبد نمکی در این منطقه نشده‌اند و این سد را در این منطقه طراحی کرده‌اند. وی افزود: برخی از کارشناسان وزارت نیرو که منصف هستند، به این نکته اعتراف کرده‌اند که قرار نبوده است سد گتوند به بلندترین سد خاکی ایران و خاورمیانه تبدیل شود. اگر ارتفاع این سد طبق طراحی اولیه خود باقی می ماند، آب به سمت گنبدهای نمکی پس نمی خورد و چنین فاجعه‌ای رخ نمی داد. اما از آن جایی که برخی در وزارت نیرو، سودای مطرح شدن داشتند، ارتفاع سد را بالا بردند و اتفاقی که نباید، رخ داد.

■ پتوی رسی هم چاره‌ساز نشد

اما بعد از آن که مسئولان متوجه شدند هشدارها درباره وجود توده نمکی واقعی است به فکر چاره افتادند و این بار تلاش کردند با ساخت دیواری حائل از خاک رس که اصطلاحا «پتوی رسی» نامیده می شود، از برخورد آب با نمک های سازند گچساران جلوگیری کنند. اما این راه هم چاره کار نبود و پس از ۱۰ روز در زمان آب گیری سد، شکاف هایی در «پتوی رسی» به وجود آمد و نمک های سازند گچساران وارد دریاچه سد گتوند شد. درویش درباره این موضوع با اشاره به طرح «پتوی رسی» توضیح داد: برای اجرای طرح پتوی رسی، خاک مرغوب کشاورزی را تا عمق چهار متر برداشت کردند. در این طرح خاک را روی گنبد نمکی ریختند تا مانع نفوذ آب به داخل گنبد نمکی شود. آن ها اعتقاد داشتند اگر رس را روی نمک بریزند، نمک دیگر حل نمی شود. اما این طرح شکست خورد. برخی از دوستان در وزارت نیرو می گویند اگر در آن منطقه سد احداث نمی شد، سیل موجب تخریب آن منطقه می شد. آن ها فراموش کرده‌اند که ما در خوزستان سازه هایی به قدمت بیش از سه هزار سال داریم. سازه های آبی شوشتر در اثر هیچ سیلابی تخریب نشده است؛ چرا که آن زمان پدران ما می دانستند که باید در چه محل هایی آن سازه ها را بسازند. ما سد ساختیم که جلوی سیل را بگیریم اما فراموش کردیم که جلگه حاصل خیز خوزستان در اثر همین سیلاب ها به وجود آمده است. این سیلاب ها در واقع مواد غذایی زیادی را به دشت خوزستان و از آن جا به خلیج فارس وارد می کرده است. وی با بیان این که این اتفاق به تنوع زیستی خلیج فارس و بهبود خاک منطقه کمک می کرد، اظهار کرد: با احداث سد گتوند، دشت خوزستان با معضل شوری مواجه شد. نیمی از نخلستان ها خشک شد و کیفیت آبزیان به شدت کاهش پیدا کرد و با یک بحران جدی در کشاورزی مواجه شدیم. بسیاری از زمین های کشاورزی از حیز انتفاع خارج شدند و هزاران میلیارد تومان پول به هدر رفت. درویش با اشاره به طرح های علاج‌بخشی سد گتوند و پیشنهادهای دانشگاه تهران گفت: هنوز طرح های دانشگاه تهران اجرایی نشده که دلیل آن هم کمبود بودجه است.

■ انجام مطالعات با ۸ سال تاخیر

یکی از کوتاهی های مسئولان در احداث سد گتوند، انجام مطالعات زیست محیطی مربوط به آن، حدود هشت سال پس از آغاز عملیات اجرایی است و این نکته ای است که کارشناسان و مسئولان بسیاری بر آن تاکید کرده‌اند. همان گونه که به گفته یکی از اعضای هیئت علمی دانشگاه تهران، کارشناسان پس از مطالعاتی که در سال ۸۳ انجام دادند به این نتیجه رسیدند که آب ذخیره گاه سد گتوند در معرض خطر شور شدن است. در حالی که اگر این مطالعات سال ۷۵ انجام شده بود احتمالا ساخت این سد تصویب نمی‌شد. هاشمی درباره زیان ها و سودمندی احتمالی سد گتوند توضیح داد: معمولا سد نمی سازند که آب را شور کنند و بعد مشکلات ناشی از شوری را با مزایای قابل ملاحظه نظیر را مطرح کرد و با اشاره به انحلال ۲۰ سانتی متر از معادن نمک منطقه در مخزن سد گتوند، گفت: این میزان بیش از ۲۱ میلیون تن نمک را از سازند گچساران به مخزن سد گتوند وارد کرده است. به گزارش ایرنا، مهدی زارعی اظهار کرد: سد گتوند علیا آخرین سدی است که امکان احداث آن بر روی رودخانه کارون وجود دارد و بلندترین سد سنگ ریزه ای منطقه با ظرفیت ۴/۵ میلیارد متر مکعب به شمار می رود که مشکل اصلی آن ساخته شدن روی سازند نمکی گچساران و انحلال نمک در آب مخزن سد است. عضو هیئت علمی دانشگاه شیراز افزود: این مطالعه در سال ۹۳ و به سفارش اداره کل محیط زیست خوزستان انجام شده و هدف آن بررسی منابع شوری و آلودگی در محدوده مخزن سد گتوند (فلزات سنگین و هیدروکربن های آلی) بوده است. وی با اشاره به اندازه گیری شاخص های فیزیکی وشیمیایی آب مخزن در اعماق مختلف، ادامه داد: نتایج نشان می دهد که با افزایش عمق، خصوصیات آب مخزن به شدت تغییر می کند و شوری آن افزایش می یابد به طوری که شوری آب مخزن در حدود یک هزار و ۳۰۰ میکروزیمنس است که در عمق به ۱۳۰ هزار میکروزیمنس می رسد که بر اساس تعریف «شورابه» تلقی می شود و چندین برابر شوری آب دریاست. زارعی اظهار کرد: خاصیت آب های شور

معادن نمک در سد گتوند

این است که بر اساس چگالی در اعماق مخزن تجمع پیدا می کند و در سد گتوند نیز از عمق ۴۰ متری مخزن، شوری آب افزایش و شورابه هم در عمق ۸۰ متری تجمع می یابد که این لایه شور می تواند در آینده بیشتر شود.

زارعی با اشاره به بررسی عوامل احتمالی شوری آب مخزن سد گتوند تاکید کرد: این مطالعات اثبات کرد که منشأ اصلی شوری، انحلال نمک سازند گچساران است. وی با بیان این که بیش از ۲۱ میلیون تن نمک در مخزن سد گتوند انحلال یافته است گفت: ۸۶ درصد این نمک بر اثر انحلال مستقیم سازند گچساران بوده است.

■ تولید نیشکر

با همه این تفاسیر که برخی احداث سد گتوند را یک فاجعه می دانند ولی شنیده هایی وجود دارد که روی دیگری از سکه را بیان و بیشتر گفته های پیشین را رد می کند؛ بعضی از مستندات و استدلال ها نشان می دهد حال و روز خوزستان بعد از ساخت این سد آن چنان که می گویند خراب نیست و حتی کشاورزی این منطقه رشد هم داشته است. درباره این موضوع مدیرعامل شرکت توسعه نیشکر و صنایع جنبی استان خوزستان به تازگی از تولید بیش از دو میلیون و ۹۵ هزار تن شکر در این شرکت طی چهار سال اخیر خبر داده است. به گزارش ایرنا، نسیم صادقی اظهار کرد: پیش‌بینی می‌شود امسال نیز حدود ۶۰۰ هزار تن شکر از مزارع خوزستان به دست آید. وی ادامه داد: در مجموعه شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی خوزستان در سال زراعی گذشته، ۵۸۸ هزار تن شکر تولید شد که روند افزایشی تولید شکر در این شرکت ادامه خواهد داشت. وی گفت: میزان سطح زیر کشت نیشکر در این شرکت در چهار سال اخیر در مجموع ۲۶۴ هزار و ۱۳۰ هکتار بوده است. صادقی، نیروهای شاغل در شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی را ۱۷۱ هزار و ۸۲۵ نفر برشمرد که به گفته وی ۹۹.۶ درصد این نیروها بومی و تنها چهار دهم درصد این افراد غیربومی هستند.

■ صحت ندارد

معاون امور آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی نیز درباره این موضوع از تشکیل ستادی در شورای آب خبر داده است که مدیریت مشکل سد گتوند و نخلستان های خوزستان را برعهده دارد. علیمراد اکبری در خصوص شوری نخلستان های خوزستان به دلیل ایجاد سد گتوند به ایلنا گفت: سد گتوند، باعث افزایش EC آب شده و آب منطقه را کمی شور کرده است و این موضوع که احداث این سد باعث خسارت به نخلستان ها و شوری خاک شده است، حقیقت ندارد. اما باید این مسئله مدیریت شود. در این خصوص ستادی نیز در شورای آب تشکیل و مسائلی هم مطرح شده است که وزارت نیرو در صدد حل مسئله و مشکل است. نحوه مدیریت این موضوع به این شکل است که ما قسمتی از آب های شور را به ۳۰ کیلومتر پایین تر در حوضچه هایی منتقل می کنیم تا بتوانیم مشکل را مدیریت کنیم. معاونت امور آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی در ادامه بیان کرد: مشکلی که گتوند در منطقه ایجاد کرده تنها بالا رفتن EC آب است اما این موضوع که همه چیز را در خوزستان نابود کرده است، صحت ندارد.

■ پرسشی بی پاسخ

برخی از کارشناسان و فعالان حوزه آب اما درباره ماجرای احداث سد گتوند این فرضیه را مطرح کرده اند که واقعا منظور از شوری سد گتوند چیست؟ پرسشی که برای پاسخ به آن، چندین تفسیر مطرح می شود. فریدون کیانچهر پاسخ به این سوال را در توجه به نتیجه معطوف دانست و به خراسان گفت: ما باید ببینیم که سد گتوند، فارغ از زنده باد و مرده بادهایی که درباره آن گفته می شود، با گذشت بیش از شش سال از بهره برداری، چه نتایجی در اراضی تحت تاثیر خود داشته است. ویرانه بر جای گذارده، یا گلستان؟ این فعال حوزه صنعت آب ادامه داد: به کرات شنیده ایم که سد گتوند، دشت خوزستان را به نابودی کشانده و کاری با خوزستان کرده که حتی جنگ نیز، چنین خسارات هایی بر جای نگذاشته است. این در حالی است که تقریبا ۷۳ درصد اراضی زیر کشت خوزستان (شامل تمامی عملیات کشاورزی از زراعت گرفته تا پرورش ماهی) از رودخانه کارون تغذیه می شوند. یعنی آبیاری نمی کنند، مگر با آبی که از مخزن سد گتوند گذر کرده باشد. در تیرماه سال ۱۳۹۰ که سد گتوند آب گیری شد، این اراضی، ۱۴ درصد از کل غلات کشور را تامین می کرد و در سال ۱۳۹۶ این اراضی توانست، با تولید برق و کنترل سیل و تنظیم آب کشاورزی مقایسه کنند. وقوع چنین وضعیتی آن هم در مقیاس رودخانه کارون، خاص سد گتوند و در حد اطلاع ما در دنیا بی نظیر است. به گفته وی، در احداث پروژه سد گتوند که از فروردین ۷۶ به دستور هاشمی رفسنجانی رئیس جمهور وقت آغاز شد تا سال ۹۰ که این طرح را محمود احمدی نژاد افتتاح کرد، پنج دولت و هر کدام به اندازه‌ای در این بحران و اشتباه بزرگ ملی سهیم هستند. حتی عیسی کلانتری، رئیس فعلی سازمان محیط زیست و دبیر سابق کارگروه احیای دریاچه ارومیه نیز زمانی سد گتوند را جنایتی در حق سرزمین ایران خواند و خواستار محاکمه مجریان آن شد.

■ ورود ۲۱ میلیون تن نمک

وجود نمک در مخزن سد گتوند البته موضوعی است که مشاور مطالعات زیست محیطی مخزن سد گتوند نیز آن را مطرح کرده است. به گزارش ایرنا، نسیم صادقی اظهار کرد: پیش‌بینی می‌شود امسال نیز حدود ۶۰۰ هزار تن شکر از مزارع خوزستان به دست آید. وی ادامه داد: در مجموعه شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی خوزستان در سال زراعی گذشته، ۵۸۸ هزار تن شکر تولید شد که روند افزایشی تولید شکر در این شرکت ادامه خواهد داشت. وی گفت: میزان سطح زیر کشت نیشکر در این شرکت در چهار سال اخیر در مجموع ۲۶۴ هزار و ۱۳۰ هکتار بوده است. صادقی، نیروهای شاغل در شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی را ۱۷۱ هزار و ۸۲۵ نفر برشمرد که به گفته وی ۹۹.۶ درصد این نیروها بومی و تنها چهار دهم درصد این افراد غیربومی هستند.

■ صحت ندارد

معاون امور آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی نیز درباره این موضوع از تشکیل ستادی در شورای آب خبر داده است که مدیریت مشکل سد گتوند و نخلستان های خوزستان را برعهده دارد. علیمراد اکبری در خصوص شوری نخلستان های خوزستان به دلیل ایجاد سد گتوند به ایلنا گفت: سد گتوند، باعث افزایش EC آب شده و آب منطقه را کمی شور کرده است و این موضوع که احداث این سد باعث خسارت به نخلستان ها و شوری خاک شده است، حقیقت ندارد. اما باید این مسئله مدیریت شود. در این خصوص ستادی نیز در شورای آب تشکیل و مسائلی هم مطرح شده است که وزارت نیرو در صدد حل مسئله و مشکل است. نحوه مدیریت این موضوع به این شکل است که ما قسمتی از آب های شور را به ۳۰ کیلومتر پایین تر در حوضچه هایی منتقل می کنیم تا بتوانیم مشکل را مدیریت کنیم. معاونت امور آب و خاک وزارت جهاد کشاورزی در ادامه بیان کرد: مشکلی که گتوند در منطقه ایجاد کرده تنها بالا رفتن EC آب است اما این موضوع که همه چیز را در خوزستان نابود کرده است، صحت ندارد.

■ پرسشی بی پاسخ

برخی از کارشناسان و فعالان حوزه آب اما درباره ماجرای احداث سد گتوند این فرضیه را مطرح کرده اند که واقعا منظور از شوری سد گتوند چیست؟ پرسشی که برای پاسخ به آن، چندین تفسیر مطرح می شود. فریدون کیانچهر پاسخ به این سوال را در توجه به نتیجه معطوف دانست و به خراسان گفت: ما باید ببینیم که سد گتوند، فارغ از زنده باد و مرده بادهایی که درباره آن گفته می شود، با گذشت بیش از شش سال از بهره برداری، چه نتایجی در اراضی تحت تاثیر خود داشته است. ویرانه بر جای گذارده، یا گلستان؟ این فعال حوزه صنعت آب ادامه داد: به کرات شنیده ایم که سد گتوند، دشت خوزستان را به نابودی کشانده و کاری با خوزستان کرده که حتی جنگ نیز، چنین خسارات هایی بر جای نگذاشته است. این در حالی است که تقریبا ۷۳ درصد اراضی زیر کشت خوزستان (شامل تمامی عملیات کشاورزی از زراعت گرفته تا پرورش ماهی) از رودخانه کارون تغذیه می شوند. یعنی آبیاری نمی کنند، مگر با آبی که از مخزن سد گتوند گذر کرده باشد. در تیرماه سال ۱۳۹۰ که سد گتوند آب گیری شد، این اراضی، ۱۴ درصد از کل غلات کشور را تامین می کرد و در سال ۱۳۹۶ این اراضی توانست، با افزایش حدود ۱۱ درصدی به لحاظ وزن ۱۶ درصد از کل غلات کشور را تامین کند. وی با اشاره به ادعای برخی افراد مبنی بر این که احداث سد گتوند به تشکیل شورابه در منطقه منجر شده است و طرح این سوالات که آیا با شورابه ادعایی رها شده از سد گتوند، می توان کشاورزی کرد؟ گفت: این پرسش حداقل در فضای رسمی کشور، تاکنون پاسخی نداشته است و هر بار هم که پرسیده می شود تنها یک پاسخ دارد مبنی بر این که ورود دولت و دانشگاه تهران به این ماجرا بیخود و بی جهت نبوده است!

وی با تاکید بر این که بدون تردید با شور ابه رها شده از سد گتوند که برخی مدعی آن هستند، نمی توان کشاورزی کرد، افزود: اگر چه تا کنون پاسخی به این شبهه داده نشده اما به تدریج و با تکرار شدن این پرسش، گوشه هایی از حقیقت در حال پدیدار شدن است. وقتی حدود یک ماه قبل، معاون وزیر جهاد کشاورزی از نادرستی نابودی دشت خوزستان و نخلستان ها در اثر آبیاری با سد گتوند سخن گفت یاد بهار امسال، مدیرکل جهاد کشاورزی خوزستان، از رشد ۴۵ درصدی خرید گندم در خوزستان در فصل زراعی ۹۵-۹۴ خبر داد که حاصل تولید ۱/۸ میلیون تن گندم در خوزستان بوده است بر این اساس، چگونه است که پس از پنج سال آبیاری با شورابه سد گتوند، در تمامی این سال ها، خوزستان حائز رتبه اول تولید و خرید گندم از کشاورزان شده است.

■ تناقض آشکار

این فعال حوزه آب با بیان این که چنین تناقضی در حوزه اطلاع رسانی کشور، کم نظیر و در تاریخ رسانه ای ایران، بی نظیر تلقی می شود، تصریح کرد: جامعه رسانه ای کشور، شش سالی است که گرفتار این تناقض های غیرقابل باور درباره سد گتوند است. این که اگر به واقع سد گتوند، برای آبیاری اراضی کشاورزی خوزستان، شورابه رها می کند پس چگونه است که کشاورزی منطقه رونق گرفته است؟ و آیا می توان با رها کردن شورابه روی زمین های کشاورزی، در تولید محصولات کشاورزی، رکوردهای ملی تولید و برداشت غلات را جابه جا کرد؟ این جاست که ناچاریم بگوییم یک طرف ماجرا، حقیقت را نمی گوید. این طرف ماجرا، هر کس که هست، با تناقضی تاریخی دست به گریبان شده است. استاد تمام دانشگاه تهران، پدر علم محیط زیست، مادر علم مهندسی، پدر علم کویرشناسی و... یا هر عنوان پرطمطراق دیگر، نافی وجود این تناقض، نیستند.

■ ارزیابی ها بهتر از پیش بینی ها

شاید همین اظهارات و ارزیابی های متفاوت یا ماجراهای پشت پرده بود که باعث شد حمید چیت چیان وزیر سابق نیرو درباره این سد بگوید: در حال پیگیری وضعیت این سد هستیم و به همه مردم به ویژه خوزستانی ها این اطمینان را می دهیم که موضوع سد گتوند به درستی در حال مدیریت است. به نظر می رسد منظور چیت چیان از مدیریت ماجرا ، توافق سازمان محیط زیست و وزارت نیرو با دانشگاه تهران به عنوان حکم، برای بررسی راه های علاج بخشی فاجعه زیست محیطی سد گتوند بود. بنابراین با گذشت شش سال از احداث سد گتوند و تمام این حاشیه ها، چاره ای باقی نماند جز آن که حکمیت ماجرا به دانشگاه تهران سپرده شود و مدیریت و رهبری آن را هم سازمان مدیریت و برنامه ریزی برعهده بگیرد. این موضوع نکته ای است که معاون فنی و پژوهشی شرکت توسعه منابع آب و نیروی ایران به خراسان گفت و افزود: اعضای این حکمیت شامل نمایندگان وزارت نیرو، وزارت جهاد کشاورزی، سازمان محیط زیست و محمدعلی نجفی به عنوان یکی از مشاوران رئیس جمهور (شهردار کنونی تهران) بودند. کارفرمای ارزیابی و حکمیت نیز بر عهده سازمان مدیریت و برنامه ریزی قرار گرفت و قرارداد بین موسسه آب دانشگاه تهران نیز توسط آن ها منعقد شد. عیسی بزرگ زاده ادامه داد: بر این اساس، موسسه آب دانشگاه تهران هم پس از انجام بررسی های لازم، گزارش هایی را تحویل داد و این گزارش ها در هیئت پنج نفره به میزبانی سازمان مدیریت و برنامه ریزی به دفعات مطرح شد . به دنبال این موضوع نتایج کار به شورای عالی آب رفت و به تایید رسید . وی توضیح داد: در جریان تحقیقات صورت گرفته ، طیفی از گزینه ها از جمله خط انتقال لوله بلند و کوتاه، دور زدن مخزن، مدیریت غیرسازه ای و استخراج منحنی فرمان و بهره برداری کمی و کیفی بررسی شد تا نحوه رهاسازی به گونه ای شکل بگیرد که شرایط موجود بهبود یابد. معاون فنی و پژوهشی شرکت توسعه منابع آب و نیرو با بیان این که بررسی این گزینه ها به معنای آن نیست که همه آن ها دارای توجیه فنی و اقتصادی است، افزود: گزینه برتر در این موارد ، مدیریت مخزن تشخیص داده شد که این گزینه هم اکنون در حال انجام است. بزرگ زاده تاکید کرد: البته اجرای مصوبات شورای عالی آب به معنای اجرای یک پروژه یا خط انتقال لوله نبود بلکه شورا از ما خواست تا کاری غیرسازه ای و مطالعاتی را به سرانجام برسانیم به نحوی که کیفیت آب مورد قبول باشد. وی تصریح کرد: ارزیابی های صورت گرفته، نشان می دهد وضعیت سد گتوند نسبت به ارزیابی های دانشگاه تهران که میزان نمک موجود در آب را پیش بینی کرده بود، بهتر شده است و ما امیدوار هستیم این روند ادامه یابد. معاون فنی و پژوهشی آب نیرو با اشاره به کمبود اعتبار برای اجرای گزینه های مصوب شورای عالی آب خاطرنشان کرد: کمبود بودجه بدان معنا نیست که ما مصوبات شورا را معطل نگاه داشته ایم بلکه با سیلی صورتمان را سرخ کرده ایم تا مصوبات بر روی زمین نماند.

■ مجری سد مشکل را نپذیرفته است

در عین حال، مشاور استاندار خوزستان در امور آب نیز با تاکید بر تسریع در اجرای طرح علاج بخشی سد گتوند اظهار کرد: زمان مطالعات درباره سد گتوند به سر رسیده و اکنون وقت عمل است، زیرا نمی توان اجرای علاج بخشی سد را تا زمان تمام شدن عمر مردم خوزستان معطل کرد. مهدی قمشی با بیان این که شرکت آب و نیرو (مجری سد) هنوز مشکل سد گتوند را نپذیرفته است، اظهار کرد: اتفاقاتی که در ساخت این سد رخ داده باعث ایجاد شک و شبهه درباره مجری سد شده و شائبه دست داشتن در این مشکلات را پیش آورده است. ماجرای سد گتوند پشت پرده هایی دارد که شاید به ضرورت و شاید به مصلحت نتوان به آن ها اشاره کرد. اما یک واقعیت را نمی توان نادیده گرفت؛ این آیندگان به آن چه که ما کرده ایم، بسیار دقیق نگاه می کنند، به ویژه آن که ماجراهای پشت پرده عملکرد ما تا آن زمان نمایان شده باشد. قضاوت آن ها درباره ما چه خواهد بود؟!

جدول متوسط [شماره ۶۹۵۰]

طراح جدول: مریم احمدی

افقی:

۱-قهان-آرزو-صنم-همبستگی ۲-ودیعه-پوست دباغی شده-چاق-گرفتار ۳-خرده-رود مصر-واحد سطح-امتحان-جاوید ۴-تنگی نفس-دردها-سازمان جاسوسی آمریکا ۵-منقار پرنده-چسبناک-چاهی که بین دو دامنه حفر شود و آب از دهانهٔ آن فوران کند-هزار-رطوبت ۶-پاندول-آسمان-مَشک-یار عذرا ۷-بالای فرنگی-ایستگاه قطار-غیرحرفه ای-پیامی شامل تصویر و متن روی پارچه-اثر چربی ۸-نهر-هجوم-الحاد ۹-از نام های پسرانه-تزئینی برای ناخن-برگ برنده-گوارا-بلیغ ۱۰-جدار-روح-قدم-ثابت و پایدار ۱۱-سازمان فرهنگی وابسته به سازمان ملل متحد-گوهر-فرمان-کیل

عمودی:

۱-مطر-روستا ۲-بیسواد-جام ورزشی-مکر و حیله ۳-ساختمان-گازی بی‌رنگ و بی‌بو که به مقدار کم در هوا موجود است ۴-ژرفا-جامه حمام-آخرین سوره قرآن کریم ۵-پوستین-دراز و طولانی-صریح ۶-بافت-واحد شمارش اجسام استوانه ای ۷-ویژه نامه پنج شنبه روزنامه خراسان-درخت اعدام ۸-تبار-ولی-غذای زمین ۹-تلخ-سکون-اگر ۱۰-ابزار-ابتدا ۱۱-اوج-بیم ۱۲-ثمر-ملس-ناپیدا ۱۳-درخت انداز-تابناک-آتش ۱۴-هوا-نحس ۱۵-جد-قاچ ۱۶-دست عرب-خانه کوچک-حرف نداری ۱۷-نیم سال تحصیلی-چراغ دریایی-حیا ۱۸-افسار-دختر مازنی ۱۹-اشاره به نزدیک-گفتار-دریاچه حمام ۲۰-مهیا-اجرت

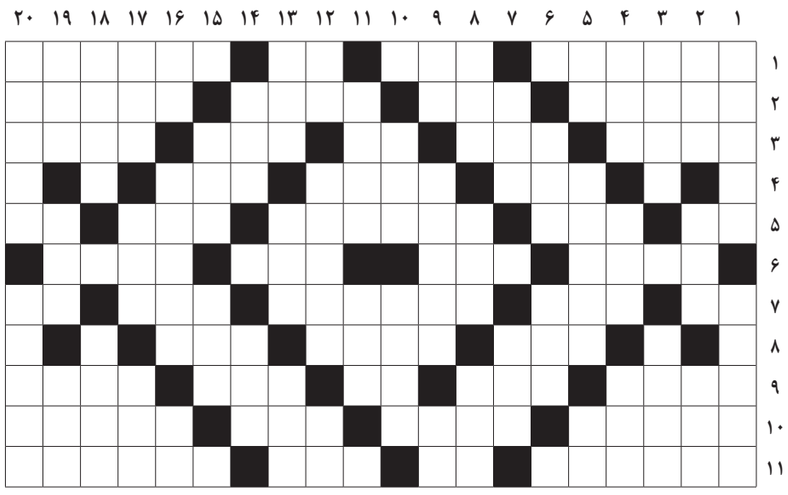

حل جدول شماره ۶۹۴۹

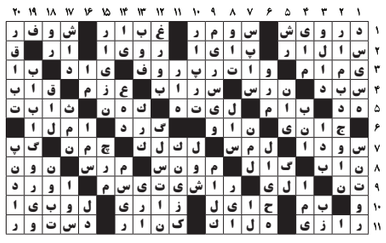

جدول سخت [شماره ۱۷۳]

طراح جدول: بیژن گورانی

افقی

۱-کنایه از غیبت کردن است-زیر خاک پنهان کردن ۲-تخمک-اولتیماتوم-اوضاع جوی ۳-همگی-بالکن-خیمه و خرگاه-رهبر قزاق های روسی و فاتح سیبری ۴-شروع، آغاز-پسر امام حسن(ع) و شهید کربلا-پسر کاوه آهنگر-بلندمرتبه ۵-پیچیدن-دروغین-لباس سنتی زنان ژاپنی ۶-جواب مثبت-نیروگاه شمال کشور-پسر گودرز در شاهنامه-بلندترین قله رشته کوه های زاگرس-حرف محرمانه ۷-اعتقاد به ظهور منجی-سفید-پیش رفته ۸-خیز برداشتن-خط تلفن-توبه کننده-از ماشین های راه سازی ۹-همسالان-طرف مشورت-پسر رستم در شاهنامه-عصاره پخته و غلیظ شده میوه ۱۰-رستن گیاه-مقاومت الکتریکی-آتشفشانی در ایتالیا ۱۱-زمین آذری-کتابی از شهید بهشتی.

عمودی

۱-پایتخت بنگلادش-پاک کردن غلات ۲-ورزشی مرکب از بسکتبال، هندبال و اسکیت-چهار پا ۳-خرس پرطرفدار کارتونی-سنجش از دور ۴-به دنیا آمدن-تأثیر ۵-پادشاه-کالبد ۶-نوعی موشک ضد تانک-پرخور-بوی رطوبت ۷-کشیک، نگهبانی-روزها ۸-مرطوب-بلوز تابستانی آستین کوتاه ۹-متواضع و فروتن-دل از فرزند داشتن بریده است ۱۰-شگرد-هر نوع مکتب فکری یا عقیدتی-کوچک ۱۱-خشکسالی-از واحدهای ذخیره سازی اطلاعات در رایانه-احداث آن موجب رونق کشاورزی است ۱۲-وسیله ای برای پختن و گرم کردن غذا-نوعی خرمای مرغوب جنوب کشور مان ۱۳-ترک بند-عیب و نقص ۱۴-ارادتمند-آواز بلند ۱۵-دو یار هم قد-قطره های ریز باران-شبانگاه ۱۶-شیخ نشین امارات-پوستین دوز ۱۷-سلول عصبی-روزی داده شده ۱۸-معادل فارسی رقابت-طلا ۱۹-بند چرمی-سرنگون و معلق ۲۰-قند نیشکر-بیعانه.
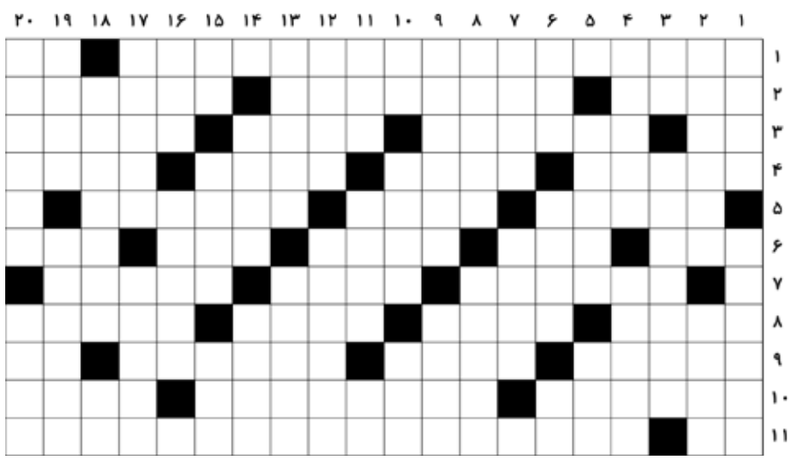
حل جدول شماره ۱۷۲